

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

VII. An materia dependeat à posteriori à forma, & an poſſit naturaliter
existere sine illa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

forma, etiam si de facto modo existeret per existentiam formae. Rationem insinuaui saepe, praecipue Puncto praecedenti. Materia prima si existeret per existentiam formae, existeret per existentiam superadditam, & succederet per diuersas existentias, quas secum afferunt formae diuersae: ergo deficientibus omnibus formis, & deficientibus formarum existentis, posset Deus materiam aliquam tribuere existentiam distinctam ab illis, quas formae secum afferunt materiam, per quam posset existeret deficientibus existentis, quas illi posset formae vnica tribuere. Confirmo eandem doctrinam. Tenet communis sententia omnia accidentia materialia esse praesentia, per praesentiam quantitatis, & nihilominus adhuc in hac sententia dicimus accidentia posse separari a quantitate, & esse praesentia per modum alium, quem Deus illis distribueret distinctum a praesentia, quam haberent a quantitate, & de facto multi censent ita contingere in accidentibus Eucharisticis, existimantes esse in spatio per praesentiam materiam primam, quia ab hac quantitatem non distinguunt, vel quia illi specialiter, & non quantitati praesentiam circumscriptam tribuunt pro omnibus entitatibus, quae sunt in composito, dum illi sunt vnicae, & noui praesentia modum recipere illarum proprium, cum absque subiecto constituantur in Eucharistia: ergo eodem modo poterit contingere in existentia materiae, si semel admittatur ab ipsa distingui, etiam dicamus de facto existeret per existentiam formae. Ex his infraclum manet primum telum, quod in nos iaciunt Thomistae, videamus an alia robustiora habeant.

4 Obiicit D. Thomas: Omne esse accidentale includit formam accidentalem: ergo omne esse substantiale includit formam substantialem: ergo implicat esse aliquod substantiale sine forma substantiali. Retorqueo argumentum in Thomistis: omnis essentia accidentalis dicit formam accidentalem: ergo omnis essentia substantialis includit formam substantialem, sed essentia materiae primae, essentia Angelus, & essentia Dei sunt essentiae substantiarum: ergo sunt essentiae formarum substantiarum: ergo materia prima, Angelus, & Deus sunt verae formae. Videant quid respondeat Thomista, si tenendus est arguendi modus, quo nos impetunt. Ego illum non admitto, & facile respondeo concedendo antecedens, & negando consequentiam. Cerne disparitatem: omne accidens essentialiter ordinatur ad subiectum respectu cuius est forma, & ita haec est legitima consequentia: est accidens; ergo est forma. Substantia vero non essentialiter ordinatur ad subiectum cuius necessario sit forma, & haec est inepta consequentia: est substantia; ergo est forma substantialis, quia inter substantias sunt aliquae, quae ordinantur ad subiectum, cuius sunt formae, & aliae plurimae, quae nullum subiectum respiciunt, neque rationem habent formae, sicuti Deus, Angelus, corpus simplex si datur & materia prima.

5 Obiicies secundum: Implicat aliquid esse in rerum natura, quin sit sub determinata specie: sed si materia existeret sine forma, non existeret sub determinata specie: ergo implicat ita existeret. Minorem probat. Materia constituitur sub hac determinata specie per formam, & ex se est indifferens, ut contrahatur ad hanc vel illam speciem: ergo si esset sine forma, esset cum hac indifferencia, & non constituta sub determinata specie. Concedo maiorem, nego minorem, & distinguo illius confirmationem. Materia est indifferens ex se ut constituitur sub hac, vel illa specie materiae, & partis materialis, & determinatur per formam, ad determinatam speciem materiae, nego: est indifferens ad componendum hoc vel illud totum, & per formam determinatur, ut componat hoc totum, potius quam illud, ut constituat hanc speciem adaequatam totius, concedo. Deinde nego consequentiam, quia non repugnat esse in rerum natura entitatem aliquam sub determinata specie entis incompleti, & indifferenter ad componendum hoc, vel illud totum, quod cum alia comparte valet componere.

6 Obiicies tertio: Non potest esse natura hominis non contracta ad aliquod indiuiduum: ergo neque materia prima non contracta ad aliquam formam. Probatur antecedens: difficilius est existeret puram potentiam sine actu, quam vnum actum sine alio; ergo difficilius est existeret materiam primam, quae est pura potentia sine actu, quam ratio hominis, quae est actu sine differencia indiuiduali, quae est alius actus. Respondeo concedendo antecedens, & negando consequentiam. Ad confirmationem dico nihil posse esse difficilius, quam existeret vnum actum sine alio secum

identificato, idem enim esse sine ipso est implicatio, quae nulla maior. Itaque nego antecedens, & distinguo illud, quod subsumitur in consequenti; videlicet, materiam primam esse puram potentiam logicam, & obiectiuam, nego; passiuam concedo, & nego consequentiam.

Inquires an casu, quo materia prima conseruaretur sine forma, conseruanda esset eodem influxu, quo nunc conseruatur, vel alio, quo suppleretur defectus formae. Influxum futurum esse diuersum tenere videntur Conimbr. art. 3. citato, eundem permanens defendit Suarez supra num. 7. In hac sententia feror, quae iuxta dicenda Puncto sequenti, ubi probabo materiam primam ex se naturaliter posse existeret sine forma, necessario tenenda est. Do tamen materiam non posse naturaliter existeret sine forma, neque separatam a forma suam exigere conseruationem, & suarum sequor. Ratio conclusionis haec est: Actio creaturae terminata ad materiam, idem principium habet, idem subiectum (si actio creaturae subiectum habet) & nullam aliam circumstantiam per se distinctam respicit, quando materia habet formam, & quando illa caret: ergo nullum est caput, ex quo assignetur distinctio inter actionem terminatam ad materiam carentem forma, vel illam habentem: respicere in utroque casu eadem circumstantias a quibus per se dependet, probatur, quia actio creaturae materiae per se non dependet a materia, neque a negatione materiae, a quibus ex vi actionis independens constituitur: ergo nihil est speciale in vno casu, quod non sit in alio, a quo actio creaturae per se physice dependeat.

Dices, creationem esse debitam, quando terminatur ad materiam informatam, & indebitam quando respicit materiam existentem sine forma. Contra: esse debitam aliquam entitatem cum his circumstantiis & indebitam sine illis, non dicit diuersitatem entitatis, quae debita, vel indebita dicitur, vel circumstantiarum, ex quibus resultat, vel non resultat debitum, eundem enim influxum, quem Deus modo exhibet ad exigentiam causae naturalis, & debitus dicitur, potest praestare nullam causam exigentem talem influxum, & indebitus dicitur, sicuti eandem pecuniarum externam largitionem, quam modo exhibeo ex iustitia, possem ex liberalitate exhibere, si mihi nulla esset iustitiae obligatio. Doctores nonnulli, qui asserunt actiones externas specificationem diuersam desumere ex diuersis motibus actuum, a quibus imperantur, consequenter dicere possunt per diuersam actionem conseruari materiam primam cum forma, & sine illa, iuxta communem sententiam asserentem materiam primam existentem sine forma non exigere propriam conseruationem, quam exigit quando est cum forma, quia quando Deus materiam conseruat sine forma caret motiuo, quod habebat ad illam conseruandam cum forma, quod erat exigentia, quam propriae conseruationis habebat materia.

PUNCTUM VII.

An materia dependeat a posteriori, a forma? an possit naturaliter existeret sine illa.

1 Quae sub praefixo titulo continentur productionem charitam exposcunt, quam apud auctores communiter fortituntur, ideo longius alius rem tractabo.

§. I.

Scopus difficultatis praefigiatur.

2 Materiam primam non posse naturaliter existeret sine forma supponunt, & non disputant, plerique Doctores ita sentiunt praeter alios plurimos Suarez, Conimbr. Rub. & Hurtadus, qui perspicuum esse affirmant, omnes locis citatis, Puncto praecedenti. Qui hanc sectantur sententiam dependentiam quandam a forma materiae tribuunt, ratione cuius naturaliter esse non possit sine forma. Doctissimis recentioribus haec dependentia a posteriori difficilis visa est, existimant enim terminis ipsis *dependentiae*, & *a posteriori*, quod sonat ab effectu, implicationem inuolui, quia nihil a suo effectu dependere potest. Arriaga supra asserit se fundamentum talis dependentiae non inuenire, nihilominus illam defendit, asseritque nos posse probabiliter eam tueri fretos communis auctoritate.

Dependen

2 Dependētia à priori omnibus est satis nota, quæ est ab aliquo se tenente ex parte causæ, & actus primi ad effectum. Dependētia à posteriori appellant communiter Doctores connexionem, quam habet causa cum effectu, vel quævis entitas cum illa, quam non supponit ex parte actus primi, & sine qua esse non potest. Ita Suarez disp. 15. Metaph. sect. 8. n. 16. & tom. 1. in 3. partem disp. 8. sect. 1. Fonseca, Metaphysic. 2. q. 3. sect. 1. Dependētia hanc non à causa acuti recentiores partiuntur, in dependētia à posteriori, & in dependētia ab aliquo comitante. Dependētia à posteriori est connexio, quam habet causa cum effectu, sine quo subsistere nequit. Dependētia à comitante est, quam habet entitas cum alia, quæ rationem non habet causæ, neque effectus respectu illius, & sine qua subsistere non potest, talis est dependētia vnionis ab extremis, quæ annexit, quæ omnium strictissima est. Dari dependētia non à priori, hoc est non à causa, siue illa à comitante, siue à posteriori appellanda sit, nulli dubium esse potest, vnio enim dependet ab extremis, quæ illius non sunt causæ, & quilibet modus per creationem productus, v.g. præsentia, quam dicam posse creari essentialiter connectitur cum subiecto, quod præsens constituit, sine quo naturaliter esse non potest. De dependētia causæ ab effectu, quam recentiores prædicti etiam communi sententiâ dependētia à posteriori vocant non leuē mihi rationem indidit dubitandi doctissimus Magister, quam postea aperiam.

3 Præmoneo non omnem causam habere connexionem necessariam cum omni effectu, quem naturaliter producit, ita vt si effectus impediatur naturaliter illa subsistere non possit. Patet in igne producente necessariò calorem, in materia applicata, qua productione impedita naturaliter subsistit, nullus enim dixit ignem non comburentem Babylonicos pueros supernaturaliter fuisse conseruatum ex defectu productionis, quam intendebat. Secundò agens naturale, cuius actio ab alio naturali agente impeditur, naturaliter conseruatur, vt patet in agente frigido, quod propter resistentiam contrarij non agit in passum: ergo etiam illius concursus supernaturaliter à Deo impeditur, eodem modo exigeret sui conseruationem, quia in vtroque casu idem illi impeditur influxus, & cum maiori violentia quando impeditur ab agenti naturali, vt probabo 2. Physic. Controuers. 6. Neque hæc connexio datur necessariò in causis respectu simplicium emanationum, quia aqua per simplicem emanationem frigiditatem vt obo producit, sine qua absque miraculo frequenter conseruatur.

4 In materia de qua pocedit nostra disputatio potest hæc dependētia à posteriori esse immediatè ab ipsa forma, vel tantum à dispositionibus immediatè, & mediatè à forma. Quomodocumque illa sit eandem difficultatem habet, quia vtraque est ab aliquo posteriori naturâ, cum quo dependētia annexere haud facile est. Illico expendam, quod contra hanc dependētia acutè excogitarunt recentiores.

5 Adhuc reiectâ dependētia à posteriori materiæ à forma sentiunt multi, suppositâ iam materiâ productâ in primo instanti suæ creationis cum forma, non posse sine illa naturaliter existere, quia non potest expelli forma, quam semel acquisiuit materia, aliâ formâ non introductâ, neque illius dispositiones ad aliam formam, quæ illam secum necessariò trahunt postquam de dependētia dixerim, discutiam.

§. II.

Dependētia à posteriori causæ ab effectu discutitur.

6 Omnis causa est prior naturâ effectu: ergo antequam sit effectus supponitur entitas causæ: ergo supponitur quidquid necessarium est, vt existat: ergo quocumque alio existente, vel non existente erit causa: ergo causa non dependere potest ab existentia effectus, ergo deficiente effectu subsistit causa. Dices supponi quidquid necessarium est ex parte actus primi ad effectum, non verò quidquid est necessarium illo posteriori, & ita non quocumque alio deficiente erit causa, requiruntur non solum illa, quæ causam antecedunt, sed quæ sunt illa posteriora, à quibus etsi non à priori, à posteriori dependet. Contrâ: implicat id, quod est posterius aliquo requiri ad illud quod ipsum præcedit, quod sic probò: illud, quod est posterius nullum

influxum physicum, neque moralem potest præstare in illud quod est prius, quia illud supponit iam existens cum omni dependētia physica à suis causis & causis determinatas in actu secundo ad productionem: ergo neque potest physicè influere, neque moraliter determinando causas, vt influant, ergo nullo modo: ergo causa non indiget effectu, vt existat, etiam si necessariò sit cum illo connexa, quia ab ipso necessariò dimanat, quod non est ab illo dependētia habere, sed effectum necessariò dependere à causa, à qua necessariò dimanat. Ob quod entitas causæ ex vi suæ productionis poterit absque effectu consistere, si Deus illum impediatur, vbi negatio effectus miraculosa erit, & non causæ conseruatio, sicuti in igne Babylonico contigit. Ad rem multum pulchra verba, quæ ex D. Th. in 4. distinct. 44. q. 1. art. 1. satis opportunè referuntur. *Illud, quod intelligitur in materia ante formam, remanet in materia post corruptionem, quia remoto posteriori remanet adhuc prius.* Quibus verbis docet Angelicus Doctor corrupta forma, seu destructo composito remanere illud, quod erat ante formam & compositum, scilicet materiam, rationem, quam supra expendebam, reddit Angelicus Doctor, *quia remoto posteriori, hoc est effectu, remanet adhuc prius*, hoc est causa, quæ antequam effectus esset, existens supponebatur, & supponebatur illius principium determinatum ad illius productionem, vel conseruationem, namquam enim ex præuisione effectus potest Deus, aut alius principium determinari ad producendam causam, quia antequam videatur effectus, causam præuideri productam necesse est.

7 Nullus qui ingenuè rationem hanc meditetur, non illam magni momenti ad hanc dependētia à posteriori expugnandam asse agnoscat. Nihilominus in gratiam communis sententiæ explicabo quomodo hæc dependētia à posteriori defendi possit, ita vt hæc illatio à posteriori vim habeat: non existit effectus: ergo causa non naturaliter conseruatur, vel producit in illo instanti temporis, in quo est effectus negatio. Posset quis excogitare entitatem aliquam, quæ postquam sit producta non petat conseruari nisi casu, quo Deus sit determinatus priusquam illam conseruet ad concurrendum cum illa ad effectum producendum, & similiter si naturaliter producenda sit, exigat vt antequam Deus illam producat, supponatur determinatus ad concurrendum cum illa ad effectum, qui necessariò oritur ex illa causa producendum, in quo casu productio & conseruatio causæ supponit determinationem Dei ad concurrendum cum illa, non absolutam, quia antequam Deus determinatus sit ad producendam causam, non potest esse determinatus ad concurrendum cum illa, quia concursus cum aliqua causa supponit existentiam causæ, sed conditionatam, si produxero, vel conseruauero concurrere cum illa, quo decreto præmissum non potest causa adhuc de potentia Dei absoluta, non connecti cum effectu, à quo si dependeat absoluta productio causæ, dependebit ab aliquo, quod simul cum existentia causæ, necessariò connexum est cum effectu, & consequenter dependebit mediatè ab effectu, non à priori, sed tanquam ab aliquo ita connexo consequenter; & tanquam cum effectu, cum illo, quod productio causæ supponit tanquam quid antecedens, ita vt de potentia Dei absoluta illo posito, non possit non esse, & ita erit legitima consequentia: non est effectus: ergo causa non fuit producta, præsupposito decreto conditionato concurrendi cum illa, casu, quo Deus illam produceret, ergo non fuit producta naturaliter, quia entitas huius causæ exigit produci hoc decreto præmissum, ita vt si aliter producat, illius productio sit contra, vel præter id, quod exigit entitas ex sua natura.

8 Alio modo posset dici dari causam non naturâ suâ exigentem hoc decretum tanquam quid præmissum ad sui productionem vel conseruationem, sed scientiam conditionatam, quæ Deus agnoscat, hanc causam habituram effectum, si Deus illam producat, ita vt voluntatis actus, quo Deus causam producit iuxta id, quod ex natura sua exigit necessariò supponat talem scientiam, quæ deficiente subsistere non posset, sed si Deus causam produceret independentè à præuisione effectus futuri sub conditione, vel quam vidit talem effectum non habituram, si Deus causam producat, talis productio non esset naturalis, neque conformis exigentiæ effectus producti, cuius absoluta existentia supponit effectum sub conditione futurum, tanquam obiectum scientiæ requisitè ad actum voluntatis, ex vi cuius Deus iuxta ipsius naturam causam est producturus.

Actus. in quo casu hæc est legitima consequentia, non est effectus, ergo causa non fuit producta præiusto effectu futuro sub conditione existentie ipsius causæ: ergo non fuit producta iuxta suam exigentiam, quia ipsa exigebat produci, præiusto effectu sub conditione suæ existentie. Similiter erit recta illatio: causa fuit producta naturaliter: ergo fuit producta præiusto effectu futuro sub conditione existentie causæ: ergo implicat existere causam sine effectu, quia purificata conditione implicat non absolute existere effectum, quem Deus præiuderat sub illa conditione futurum. Quo casu productio absoluta causæ dependebat à scientia terminata ad effectum futurum sub conditione suæ existentie & ab ipso effectu sub illa conditione tanquam ab obiecto talis scientie, in qua dependentia nulla est implicatio, quia recte potest effectus conditionatus supponi non physicè, sed obiectivè tantum ad ipsum sub conditione futurum, quod contingit in prudenti cordati hominis determinatione, in qua ex eo quod præiudit effectum futurum esse, si talem causam applicaret, causam applicat, ex qua dependet absoluta futuritio effectus, quæ sub conditione præcessit præiustam applicationem causæ à qua dependet.

9 Rursus alio modo poterit esse causa, quæ petat produci per actum, quo Deus decernat illius existentiam, & simul per eundem actum existentiam omnium, quæ requiruntur ad effectum, ita ut per eundem actum dicat Deus: volo producere causam, & volo illi præstare omnia, quæ requiruntur, tum ex parte mei, tum ex parte cuiuscunque principij, seu circumstantiæ ad effectum producendum. Non repugnare aliquam virtutem exigere produci ex vi actus prædicti probo: Potest Deus per eundem actum decernere obiecta inter se diversa, etiam si vnum supponatur ad aliud: ergo potest per eundem actum voluntatis ferri in productionem causæ, & in existentiam omnium, quæ simul cum illa prærequiruntur ad effectum, quorum aliqua, etsi posteriora sint ipsa causâ, quia possunt esse illius passionibus, & saltem decretum Dei concurrendi cum illa, quod prærequiritur ad effectum, supponit existentiam causæ, & est posterius illâ, quod reflexè respiceret actus, quo Deus decerneret causam & omnia, quibus ipsa indigebat ad producendum effectum: possunt tamen decerni à Deo cum ordine prioris & posterioris tenente se ex parte obiecti, licet ex parte actus, simul, hoc est, per eundem actum producantur; non enim repugnat per eundem actum decerni hoc, ut prius, & illud, ut posterius, ita ut obiecta inter se habeant ordinem prioris, & posterioris, & non actus. Sicuti contingit in electione identificata cum intentione: ergo potest dari causa quæ exigit produci ex vi talis actus, in quo nulla erit repugnantia; tunc fiet causa ista si naturaliter erat producenda, & iuxta suam exigentiam esset producenda per actum, ex vi cuius existerent omnia requisita ex parte causæ secundæ, & causæ primæ ad effectum producendum: ergo haberet connexionem cum reliquis prærequisitis ad suam operationem tanquam cum his, quæ necessariò existebant, ex vi eiusdem actus, quo ipsa naturaliter producebatur, quæ connectio esset cum extremis comitantibus, non antecedentibus, quia non essent prius causâ, sed simul ex vi eiusdem actus: ergo haberet connexionem mediatam cum ipso effectu; quidquid enim est connexum cum aliquo, ex quo necessariò oritur effectus, necessariò cum ipso effectu connexionem habet. In hoc casu esset legitima illatio: non est effectus, ergo causa non fuit decreta cum omnibus prærequisitis ex parte actus primi adæquati ad operandum: ergo non fuit producta iuxta illius exigentiam, ex vi cuius debebat decerni simul cum omnibus prærequisitis ex parte actus primi adæquati ad operandum: ergo non fuit producta naturaliter. Similiter rectè fieret argumentatio: causa fuit decreta naturaliter, & iuxta suam exigentiam: ergo cum omnibus prærequisitis ex parte actus primi adæquati ad effectum: ergo ita necessariò est effectus, ut hac productione supposita ex vi huius decreti illum non possit impedire Deus, quia postquam Deus causam primam constituit in actu primo adæquato, & suam omnipotentiam applicavit ad concurrendum cum causâ ad effectum, implicat non velle cum illa concurrere, quia implicat non existere decretum concurrendi ex suppositione, quod iam existit, vel ex suppositione, quod existat aliud reflexum, quo Deus tale decretum habere decernat. In hoc casu causa ut naturaliter producta necessariam connexionem habe-

ret tanquam cum aliquo comitante cum illa, ex quo effectus oriretur tanquam ex causa, & ita connectio respectu extremi immediati esset connectio cum aliquo comitante, & respectu extremi mediati cum aliquo posteriori, quod adhuc de potentia Dei absoluta, ex vi illius prioris non posset non esse.

Alia posset excogitari causa, quæ peteret produci si naturaliter esset producenda ex vi actus, qui indivisibiliter respiceret existentiam causæ, & effectus dependentis ab illa, ita ut ex parte actus non prius Deus decerneret causam, quam effectum, etiam si decerneret causam priorem, & effectum posteriorem, quia ut supra dicebam, potest Deus per eundem indivisibilem actum sine ordine prioris, & posterioris ex parte decreti decernere obiecta, quorum vnum sit prius, & aliud posterius, & decernere prioritatem ipsorum, & dependentiam vnius ab alio: ergo potest esse causa, quæ ita petat produci: ergo potest dari causa, quæ non possit existere sine effectu adhuc de potentia Dei absoluta, si semel supponatur producta iuxta illius exigentiam, ergo dependebat à posteriori ab effectu, & hæc erit legitima illatio, non est effectus: ergo causa non est naturaliter producta, & similiter ista, causa est naturaliter producta: ergo adhuc diuina intercedente potentia, supposita illius naturali productione, non potest non esse effectus: Vtramque illationem à priori; & à posteriori expendo. Non est effectus existente causâ: ergo causa non fuit decreta per actum, quo simul ex parte actus decerneretur effectus: ergo non fuit producta iuxta illius exigentiam, ex vi cuius simul cum effectu decernenda erat: ergo non fuit producta naturaliter. Hæc illatio est legitima à posteriori supposita existentia causæ illam à priori conficio, idemque eunco: causa fuit decreta naturaliter: ergo iuxta existentiam suæ naturæ: ergo simul cum effectu simulante se tenente ex parte decreti, ergo implicat non esse effectum, cuius existentia simul cum existentia decreta fuit.

Ex hoc inferes hanc non esse rectam illationem, causa est prior effectu: ergo est prius decretum, quo decernitur causa, decreto, quo decernitur effectus, quia possunt decerni ex vi eiusdem decreti. Ex hoc principio rectè infringitur hæc illatio, quam contra dependentiam à posteriori recentiores expendebant, effectus est posterior causa: ergo illo deficiente causa subsisteret, quia etiam si effectus sit posterior causâ, actus tamen per quem decernitur effectus, & actus per quem decernitur causa, est idem, & ita deficiente decreto effectus, deficit actus voluntatis Dei ex vi cuius existit causa. Hæc connectio inter effectum, & causam est in decreto, à quo effectus & causa dependent à priori, & ita connectio causæ immediatè est cum decreto quod supponit tanquam principium illius, & mediatè cum effectu, qui oritur simul cum illa ab eodem decreto, tanquam à principio communi effectus, & causæ, & ita connectio ista inter effectum, & causam poterit dici connectio extremorum, quæ comitanter procedunt respectu decreti Dei, etiam si inter se, se habeant ut prius, & posterius.

Hæc meditatus sum ut aliquo modo subsistere posset hæc dependentia à posteriori, quæ sine examine plus æquo apud Doctores inualuit.

§. III.

Totius difficultatis resolutio.

13 SEntio materiam primam nullam habere ex natura sua connexionem à posteriori cum forma, neque dispositionibus, sed naturaliter conferendam esse, & iuxta ipsius exigentiam, etiam si careret omni forma substantiali, & dispositionibus requisitis ad omnem formam, hoc est, ad acquitendam hanc vel illam ex omnibus possibilibus. Ita Gabriel, & Marf. apud Soar. disp. 15. Metaphys. sect. 8. n. 6. ubi illam tueri affirmat, Patres, qui censent in prima mundi conditione materiam sine forma fuisse creatam, quos adduxi Puncto precedenti, illamque tuerent plures acuti recentiores. Probo: In primis, quia nullum est fundamentum, quod suadeat aliquam ex causis, quæ existit modo, habere aliquam exigentiam, ex his, quarum possibilitatem explicui à n. 7. ratione cuius existere non possit naturaliter non existente effectu, imò contra illam non habere virtutes activas: ergo non ponenda est talis exigentia

exigentia in materia prima, cum nulla sit specialis ratio ad illam constituendam in materia respectu formæ, potius quam in aliis causis respectu suorum effectuum. Constat autem aliqua causa à posteriori dependet ab aliquo effectu, illum potest per simplicem emanationem producere, sic vulgo dici solet, essentiam dependere à posteriori à suis passionibus: sed materia prima non potest producere formam substantialem neque dispositiones per simplicem emanationem: ergo non dependet à posteriori à forma, neque à dispositionibus. Maiorem probo inductione reliquarum causarum; anima etiam à posteriori dependet à productione suorum passionum, non dependet à productione suorum actuum: ignis si à posteriori dependet à productione caloris, quem in se producit, non dependet à productione caloris exercenda in subiecto extraneo, non alia ratione nisi quia anima producit suas passiones per simplicem emanationem, actus vero non ita, & ignis producit similiter in se ipso per simplicem emanationem calorem, in subiecto extraneo non per simplicem emanationem, sed dependenter à subiecto extraneo, & ab applicatione ad illud, quæ valde contingenter subiecto accidit. Ratio à priori hæc est: omne ens virtutem habet ad producendum independentem ab alio comprincipio creato id, à quo dependet à posteriori, & illud sine quo naturaliter conservari nequit: ergo omne ens potest per simplicem emanationem producere id, quo indiget à posteriori ad sui conservationem, si re vera aliquo indiget. Antecedens probo. Si aliquod ens à posteriori exigeret tanquam sui effectum, illud, cuius non est principium adæquatum, exigeret aliud comprincipium ad talem effectum producendum: sed non potest tale comprincipium exigere, nihil enim exigit ad sui conservationem id, quod non est illius causa neque effectus, neque terminus aut subiectum, cuius sit modus, relatio, aut actus: ergo non potest exigere effectum, quem non potest independentem à quocumque alio producere. Maior est certa, quidquid enim connexum est cum aliquo, medio illo, connexionem habet cum eo, quod requiritur ad illius existentiam: minor ex ipsis terminis apparet, quorum enim dicitur materiam primam exigere causas productivas primarum qualitatum à quibus in conservari dependeat, ex eo quod dependeat à primis qualitatibus, quæ existere non possunt absque aliqua causa, à qua producantur? Ex quo fundamento dici poterit, materiam primam exigere virtutem productivam formarum substantiarum, à qua in conservari à posteriori dependeat, quia dependet in conservari ab ipsis formis.

14 Confirmo eandem conclusionem à paritate animæ rationalis: rationalis anima essentialiter est forma, & ex natura sua ordinatur ad componendum compositum, ut definitum est, & ostendam Controuers. de anima Punct. 3. & nihilominus naturaliter conservatur sine materia: ergo si materia prima semel sine forma produceretur, aut priuaretur formam, quam habet, etiam si talis priuatio, quoad modum esset supernaturalis, conservatio materiæ esset naturalis, & iuxta exigentiam materiæ. Confirmatur: non minus ordinatur forma ad componendum totum cum materia, quam materia ad componendum totum cum forma: ergo non minus ordinatur forma ad materiam, quam materia ad formam, cum utraque ordinetur ad alteram ratione compositi, ad quod primario, & per se ordinantur: ergo sicut forma absque materia naturaliter durat, ita materia sine forma. Utraque enim est mutuo relata, utraque incompleta, utraque creata. Respondent nonnulli animam posse operari non unitam materiæ, materiam vero non posse operari non unitam alicui formæ. Contrà: Materia nuda omni formæ substantiali potest suam præsentiam producere, & quantitatem si illius est productiva, & alias passiones, si quas proprias habet, reliquas vero quas non exercet extra totum ex se neque in toto producere posset, saltem ut principium adæquatum, neque illas producit adhuc ut principium inadæquatum, quia materia prima etiam forma unita, principium actuum non est adhuc inadæquatum passionum propriarum totius, neque vitalium actuum ut probabo, Controuers. 3. de anima: ergo ex eo quod esset sine forma non esset impotens producere aliquid, quod posset unita formæ producere, quod animæ contingere certum est, quia anima virtutem habet actiuam ad producendas sensationes, quas producere nequit absque materia, sine qua subsistere potest: ergo etiam si mate-

ria non exerceret omnes actiones non unita formæ, quas exhiberet illi unita, quod respectu passionum illi contingit, quia plura pateretur in toto, quod extra illud non patitur, posset non unita formæ naturaliter conservari. Vltimò suadet, materiam primam non dependere in conservari à suo effectu, singularis exigentia requisita in entitate respectu suæ productionis, & conservationis, ut à posteriori dependeat in conservari à suo effectu, quam explicui §. præcedenti, cuius existentia nec minimum vestigium in natura reperies, & absque leui coniectura talem dari dicitur, cum adhuc illius possibilitas non faciliè possit explicari.

15 Obiicies: Materia prima non potest esse sine quantitate, & sine præsentia: ergo neque sine forma substantiali: idem argumentum fieri potest de animo rationali: animus rationalis non potest esse sine præsentia; ergo neque sine materia. Dicam propriis locis negato concursu cuiusque entitati ad producendam præsentiam, & quamlibet passionem, adhuc illius conservationem fore naturalem, etiam si talis negatio sit quoad modum supernaturalis, sed omisso antecedenti, negari potest consequentia, quia materia prima producit præsentiam, & quantitatem per simplicem emanationem, & formam substantialem recepit non per simplicem emanationem, sed dependenter ab aliis principiis quod sufficiens esset, ut non dependeret à posteriori à forma, etiam si dependeret ab aliis effectibus, quos per simplicem emanationem producit.

16 Obiic. 2. Forma materialis non potest conservari per educationem dependenter à subiecto quin illi sit unita: ergo forma indiget informatione, ut possit existere: ergo materia similiter indiget vnione ad formam ad sui naturalem conservationem, quia non minus ordinatur materia ad vnionem cum forma, quam forma ad vnionem cum materia. Antecedens probatur: si forma educata non indigeret vnione, ut conservaretur, quando per informationem formæ ignis, expellitur informatio formæ ligni, permaneret forma ligni educata, & non informans: Sed non permanet sine vnione: ergo neque materia ex vi creationis sine eadem vnione. Si dicas educationem formæ ligni, destrui per educationem formæ ignis, quæ supponitur ad vnionem, quia non minus opponuntur educationes, quam vniones formarum impossibile in ordine ad idem subiectum, in isto: Creetur forma ignis, & unitur materiæ ligni, tunc non permanebit forma ligni: adhuc educata ex subiecto: ergo ex eo quod non permanere possit ex vi educationis absque vnione. Antecedens nullâ suppositione factâ patet in forma embryonis, cuius educatio definit esse ex eo quod anima rationalis informet materiam, ex qua educabatur: sed informatio animæ tantum opponitur cum informatione formæ embryonis, & cum ipsa forma, ut informante: ergo ex eo præcisè definit esse, ut educata, quia non potest esse ex vi educationis sine vnione ad subiectum.

17 Respondeo formam præcisè ut informantem per se & immediate opponi cum alia forma, ut informantem idem subiectum, & ut educata ex illo, licet primario, & principaliter cum ipsa, ut informantem, & secundario cum ipsa, ut educata, quia eo ipso quod opponitur informatio huius formæ cum informatione alterius, opponitur cum educatione respectu eiusdem subiecti, ex qua necessariò per se loquendo inferitur informatio cum qua primario est oppositio.

18 Ex his infero materiam naturaliter esse conservandam si semel naturaliter, vel supernaturaliter poneretur absque vlla forma, & illius creationem non fore supernaturalem etiam si crearetur absque vlla forma, licet iuxta illius naturam, postquam creata est, petat in eodem instanti temporis informari aliqua forma substantiali, ad quam ordinatur, non tamen ex hoc capite esset supernaturalis illius creatio, si illam non consequeretur informatio alicuius formæ: sed ad plurimum supernaturalitas posset quoad modum existere in negatione formæ, quæ semel iam producta materiæ produci debebat.

19 Restat modò breuiter definiendum an semel materia producta cum forma substantiali, possit naturaliter permanere absque omni forma. Negant plurimi, quia existimant non posse deperdi dispositiones ad hanc formam nisi introductis dispositionibus formæ contrariæ. Ex quo inferitur non posse materiam carere hac forma in instanti, in illam, non potest illa priuari, quando caret illis, habet dispositiones

dispositiones ad aliam formam, quæ necessariò illas consequitur, ergo nunquam potest privari hac forma, quin adveniat alia. Hoc principium multis est familiare, & mihi valde dubium. Quomodo enim probari potest nunquam corrumpi dispositiones ad hanc formam, nisi per introductionem dispositionum ad aliam, licet enim certum sit calorem disponentem ad hanc formam, & sic de aliis qualitatibus, non corrumpi nisi per formam contrariam, unde locus habebit frigiditatem sufficientem ad corrumpeñdum calorem requisitum ad hanc formam, sufficientem dispoñere ad aliam, cum tot qualitates requirantur, ut sint, omnes dispositiones requisitæ ad formam contrariam, & ex defectu vnius desinunt esse quæ requiruntur ad hanc formam? Imò ex hoc capite argumentum desumo ad probandum posse materiam existere sine forma, ex eo quod deficient dispositiones requisitæ ad conservandam præexistentem, & nondum advenierint necessariæ ad aliam introducendam. Ex eo quod materia informata modò formæ ligni modò recipiat duos, tresve caloribus gradus, totidemque frigiditatis amittat, non recipit dispositiones sufficientes ad aliam formam acquirendam: ergo si forma ligni dependeret tanquam à dispositione necessariò ab aliquo gradu frigiditatis amisso maneret nuda omni formæ. Dices conditionalem esse veram, & nunquam posse conditionem purificari, quia nunquam potest amitti dispositio necessaria, nisi per contrariam sufficientem, ut ad aliam formam disponat. Contra: Ex quo fundamento colligi potest oppositam qualitatem cuiusque necessariæ ad conservandam hanc formam semper sufficientem esse, ut materiam adæquatè disponat ad aliam cum non quæcumque alteratio, ut dictum est, sit sufficiens dispositio ad formam aliam acquirendam? Nullum vel leve potest inveniri, imò moraliter videtur impossibile rem ita se habere.

20 Verge fortis in productione viventium: viventia, ut communis fert opinio, requirunt tantam determinatam quantitatem ad primam sui generationem, quam vocamus minimum materiæ requisitum, quia non possunt in minori generari. Minimum hoc requisitum per partes disponitur, ita ut prius recipiat intentionem ultimò requisitam pars propinquior agentis, & postea remotior alia, in illa temporis mensura in qua est cum toto temperamento qualitatum requisitarum ad formam hominis pars propinquior, & adhuc remotior illud non acquisivit, prior pars non recipit formam hominis, neque habet dispositiones ad conservandam formam seminis, vel embryonis, quia illas amisit, per dispositiones ad formam hominis: ergo prius tempore amittit formam seminis, aut embryonis præcedentis ex dispositionum defectu, quam acquirat formam hominis: ergo si ratione dispositionum negotium hoc est transigendum, materia prima manet absque forma in illa mensura temporis, in qua pars materiæ minor minima requisita ad formam viventis recipiendam habet iam totam qualitatum intentionem ad formam viventis & nondum alia pars materiæ est disposita, in qua non potest acquirere formam viventis, neque conservare præexistentem formam, quia iam caret dispositionibus requisitis ad illam conservandam. Respondent nonnulli posse formam per aliquod tempus conservari in via corruptionis sine propriis dispositionibus, cum dispositionibus ad aliam formam, non verò per longum tempus. Contra: forma substantialis æquè est dependens vel independens à dispositionibus in omnibus temporis instantibus: ergo si in hoc instanti potest conservari sine dispositionibus, eodem modo poterit in ulteriori conservari, & necessariò conservabitur, quovisque nova causa corruptionis illius adveniret.

21 Porro si quis fundamento prædicto innixus assereret materiæ posse, & de facto esse aliquando sine forma, ex defectu dispositionum, quæ ad præcedentem retinendam requirebantur, & quia nondum advenire omnes requisitæ in toto materiæ minimo ad aliam recipiendam, & ita materiam nudam omni formæ existere quovisque completetur extensivè, & intensivè totum temperamentum ad formam venturam, contra communem sententiam sentiret, sed difficile posset à propria remoueri. Nihilominus firmum esse volo materiam primam semel informatam aliqua forma substantiali non posse naturaliter permanere absque illa forma. Fundamentum huius conclusionis esto, formam in conservari nullo modo pendere à dispositioni-

bus, & naturaliter conservandam esse cum unione ad materiam etiam si dispositionem omnem ex vi cuius fuit introducta, amittat, & absque vlla permaneat, quod evincam Controv. I. de generatione Punct. 4. Vbi de modo, quo dispositiones ad formam concurrant fusè dicam. Ex hoc infero formam substantialem non posse expelli à subiecto exercitum: Vnde prius est natura, etsi in eodem instanti temporis, materiam novam formam acquirere, quam antiquam amittere, & ita naturaliter contingere nequit absque omni forma permanere.

PUNCTUM VIII.

De unitate specifica materia prima sublimitari.

1 Qvæstio hæc plurium Thomistarum limina non attingit, apud quos illius subiectum non subsistit, asserunt enim materiam primam speciem non habere. Ceterum iam rationem substantiæ incompletæ & partis essentialis compositi formæ communem materiæ accommodavi, eademque propriam differentiam statui, per quam differt à forma, ex quo constat metaphysicè compositum esse ex genere & differentia, quæ essentialiter illius speciem componit. Quod si familiare sit antiquis Philosophis asserere materiam primam non habere speciem, ut plurimum utuntur nomine speciei, quatenus idem quod pulchritudo significat, quia absque forma substantiali, caret pluribus accidentibus, quibus vestita & ornata eleganti resulget pulchritudine: in eodem sensu materia nuda sumpta informis dici solet, hoc est, impolita & incompta. Si verò aliquando de specie Logica loquantur, tunc intelligendi sunt de specie adæquata totius ad quam componendam ordinatur.

2 Materiam primam sumere suam speciem per ordinem ad formas cum quibus potest uniri, explicui Puncto 3. vbi dixi illius essentialitatem esse in virtute terminativa unionis cum formis per modum partis materialis compositi. Potentias per ordinem ad diversos actus quos possunt exercere à posteriori specie distinguimus. Vnde illa potentia unitiva per modum partis materialis ab alia distinguetur specie, quæ diversis specie uniones respiciat. Unionem per ordinem ad quodcumque extremum specie distinctum, specie distinguimus, ex quibus constat materiam primam specie distinguendam esse per uniones specie distinctas, quas potest terminare, & has per formas in ordine ad materiam primam à posteriori cognoscendam. Ex quo inferitur, illam materiam primam specie differre ab alia, quæ diversis specie formis potest uniri, & diversa specie tota componere. Siue omnes formæ, quæ respicit hæc materia adæquatè distinguantur ab aliis, quas respicit alia, siue tantum aliquæ, aliæque utrique materiæ sint communes. Rem declarem exemplum. Si detur triplex materia quarum una possit recipere formam leonis, & equi, alia formam canis, & bouis, alia formam leonis, & canis omnes hæc materiæ specie distinguuntur, duæ priores, quia habet actus adæquatè distinctos secundum se totos, neutra enim potest uniri alicui formæ ex his, quas altera sibi unit. Tertia ab utraque similiter distinguetur, quia habet diversum specificatum adæquatum distinctum ab specificatio aliarum materiarum, etiam si non secundum se totum, tamen secundum aliquam formam substantialem, ex quo essentialiter constat adæquatum specificatum, & ita absolutè est specie distinctum, & ex illo diversa specie potentia inferitur à posteriori, sicuti diversa esset specie potentia, quæ posset videre album, & nigrum ab illa, quæ tantum posset album intueri, etiam si obiectum, quod mediis actibus attingitur, à quo ultimo sua desumitur à posteriori specificatio, non sit secundum se totum adæquatè specie distinctum, quia ad hoc ut aliquid absolutè specie ab alio distinguatur, non requiritur adhuc in compositis physicis, ut secundum se totum distinguatur: homo enim absolutè specie differt ab equo, etiam si non distinguatur secundum materiam, sed tantum secundum formam.

3 Posse dari materiam primam sublimitari specie distincta ab hac, quæ de facto est mihi non est dubium, quia potest dari materia cui tantum possint uniri duæ, tresve formæ, ex innumeris, quæ tunc valent uniri, & potest dari alia, quæ